

LITTERATUR

PER DAHL
CARL JOHAN LJUNGBERG:

Nytt om litteratur

Historia

En par fina bilderböcker är **Så var det: Bilder från 1950- och 1960-talens Stockholm** av Jan Boström och Tommy Hammarström (DN-förlaget, 144 s), samt en bok om det geografiskt näraliggande **Haga-Brunnsviken** av Bengt Edlund (Haga-Brunnsvikens vänner, 125 s).

Om en mångårig men inte fullt så mångordig LO-ordförande handlar boken **Arne Geijer och hans tid** av Charles Kassman (Tiden). Kring mer musikaliska minnen spinner Berndt Egerbladh i kavalakaden **Jag minns mitt 40-tal** (Ill., Trevi, 304 s).

Gerd Reimers som tidigare ägnat sig bl a åt stockholmsskildringar utger nu en behändig guide till **Muséernas Spanien** (N&K, 238 s), där utom Madrid även Barcelona, Sevilla, Toledo och Granada behandlas.

Biografi och personhistoria

Famna livet: En svensk familjesaga heter Agneta Ulfsäter-Troells omtalade släktkrönika, som också blivit TV-filmad (Trevi, 224 s). Historien utspelas kring gestalter på slott och gårdar vid Mälaren mellan 1840-tal och 1920-tal.

Svenska statsvetare under 350 år avbildas i Gunnar Falkemarks (red) **Statsvetarporträtt** (SNS Förlag, 279 s) som är en pendang till samma förlags **Ekonomporträtt** förra året. Bl a skriver Olof Ruin om Gunnar Heckscher.

Om den genom utställningar aktuella **Ferdinand Boberg: Arkitekten som konstnär** berättar Ulf Sörensen i en härligt bildsatt bok (Wiken, 273 s).

I en spännande blandgenre utges den

tidige ryske filmregissören Sergej M Eisensteins **Mina memoarer** (Boklunds, 825 s). Det är en herre med temperament som fört pennan. Formen är dock lös, och läsaren får det inte lätt.

Filosofi och samhälle

Den omdiskuterade amerikanen Francis Fukuyama utvidgar i **The end of history and the last man** (Hamish & Hamilton, 418 s) den fråga om historiens slut som han väckte härom året. En av hans funderingar kretsar överraskande kring thymus' (brässkörtelns) roll för att ge energi och skapa civilisatoriska framsteg.

I **Sommarhusets frågor** berättar författaren Lars Nygren graciöst bl a om Väinö Linna, Pentti Saarikoski, Elmer Diktonius och om sniglars vattenliv (Bonniers, 225 s).

Den franske sociologgurun Pierre Bourdieu kommer ånyo på svenska i en bok kallad **Texter om de intellektuella** (Brutus Östlings bokförlag, 208 s), men den torftiga titeln bedrar. Bourdieu har nämligen bestämda åsikter om tankens bärare.

En svensk maktanalys ger statsvetaren Bo Rothstein i **Den korporativa staten** (Norstedts, 374 s). Rothstein söker en skarpsinnig historisk förklaring till att vi på så många områden inte valt individuella lösningar utan t ex kollektivt förhandlar under statens beskydd.

En rad spännande resonemang om vilken rätt individerna har till ny teknik för Linköpings-forskaren Ingemar Nordin i **Etik, teknik och samhälle: ett rättighets-etiskt alternativ** (Timbro, 287 s).

I dag och i morgon

V S Naipul är omtyckt som skildrare bl a av Indien och Latinamerika. I **Indien: raseri och revolt** (W&W, 478 s) återvänder han till sina fäders land och ser det med värme och tillförsikt. Boken bygger på intervjuer och möten, skildrade med poetisk öppenhet.

Om livsstilars möten och konflikter vet

förre diskrimineringsombudsmannen Peter Nobel mycket. Han lägger fram sina åsikter i boken **Tankar i tigertid** (Brombergs, 206 s). Medan radiojournalisten Gunda Magnusson däremot i **Sin egen lyckas smed: De startade eget i Sverige** visar att invandring också kan ge personliga möjligheter (Timbro, 179 s).

PER DAHL:

I orkanens öga

"Jag har i personliga samtal, telefonsamtal, brev och skisser fått berätta för major Wernstedt hur det hela gick till och jag anser att enda sättet att kunna fortsätta lögnerna är att jag får vara ensam om åtminstone den sista." Ett svenskt befäl i vinterkrigets frivilligkår skriver till en före detta soldat som nu vill berätta. Den förmodade hjälten som stupat under försök att rädda en soldat hade själv som "stabsturist" i patrullen haft del i den olyckliga utgången. Skotten som dödat den sårade och honom själv hade inte kommit från ett ryskt vapen utan från hans eget.

Bo Hugemark (red): **I orkanens öga**. Probus 1992

Schabbel med förberedelser och samarbete eller ej – hjältebegravning blev det. "Om vi dragits in i kriget hade naturligtvis otaliga svenskar av de överlevande haft liknande smärtsamma minnen att leva

med" konstaterar Bo Hugemark i inledningen till antologin "I orkanens öga: 1941 – osäker neutralitet", i vilken docent Göran Andolf relaterar det ovan nämnda händelseförloppet vid Pyhäjärvi.

Antologin är den tredje i Militärhistoriska avdelningens serie, i vilken tidigare Stormvarning och Urladdning utkommit. Visserligen sveper anfallet mot Sovjet förbi vårt närområde, men den latent pressen fanns där. En av artiklarna, "Svensk polis och Gestapo" av Klaus-Richard Böhme, visar de svåra avgörandena i en mindre sektor av samhället, polisarbetet, men därmed också tydligare. I vilken mån var det förenligt med neutralitet och svenska intressen att behålla ett tekniskt samarbete med Tyskland i avgränsade polisfrågor? Å ena sidan kunde ju Sverige faktiskt ha viss hjälp av samarbetet, som bl a skedde genom den redan före kriget upprättade föregångaren till Interpol. Å andra sidan var ju den tyska polisen politiserad, och så även snabbt Interpolföre-